

Haruki Murakami

Hon na ovcu

Kultové dielo a medzinárodný bestseller

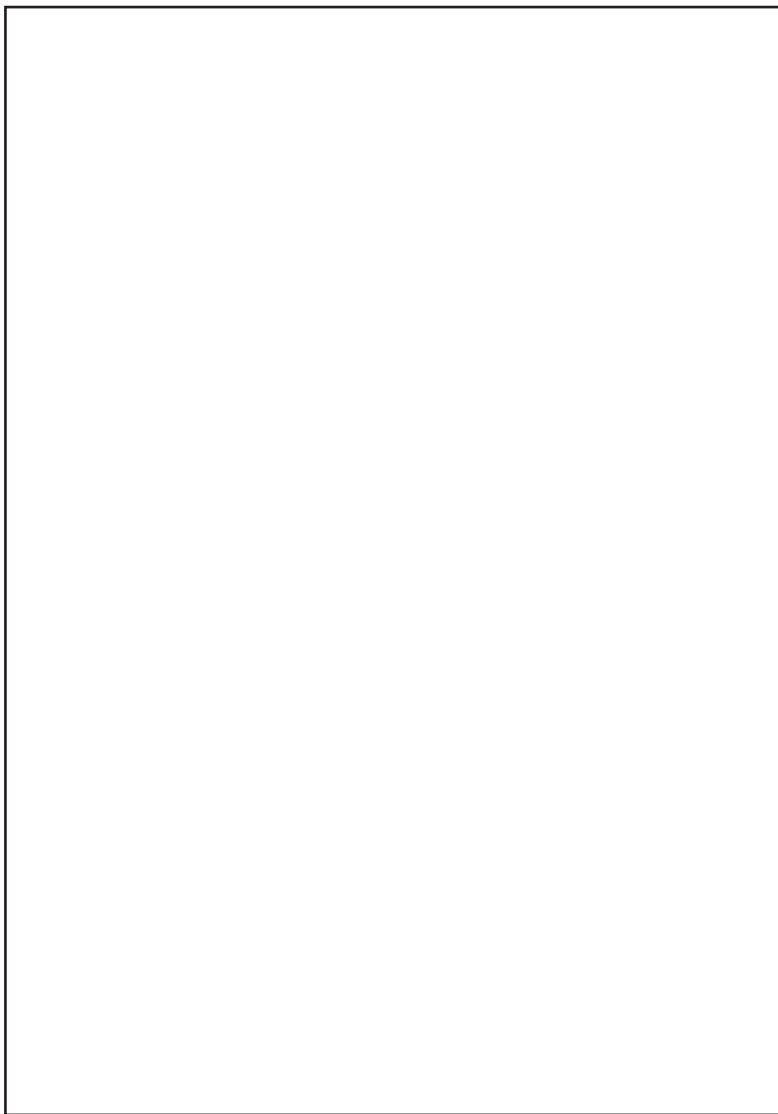


SVETOVÁ PRÓZA





SVETOVÁ PRÓZA



Haruki
Murakami

Hon na ovcu

Z japončiny preložila
LUCIA PREUSS

slovar

Copyright © 1982 by Haruki Murakami
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2004, 2011, 2019
Translation © Lucia Preuss 2004, 2011, 2019

ISBN 978-80-556-4253-6

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

Časť prvá

25. NOVEMBER 1970

1.

Piknik v stredu poobede

Na správu z novín o jej smrti natrafil môj priateľ úplne náhodou. Zavolať mi a pomaly mi prečítal asi jeden odsek v ranom vydaní. Nič zvláštne. Príspevok čerstvého absolventa univerzity.

Jedného dňa, na rohu nejakej ulice, vodič nákladného auta niekoho zrazil. Vyšetruje sa prípadné zavinenie vodiča. Prípomínalo to jeden z tých krátkych sloganov na obálkach časopisov.

„Kde bude pohreb?“ spýtal som sa.

„Hm, neviem,“ odpovedal. „Mala vôbec nejakých príbuzných?“

Samozrejme, že mala príbuzných.

Zavolať som v ten deň na políciu, zistil som adresu a telefónne číslo príbuzných, ktorým som neskôr zatelefonoval, aby som sa spýtal na podrobnosti týkajúce sa pohrebu.

Jej príbuzní žili v jednej zo starých tokijských štvrtí. Vytiahol som mapu Tokia a červeným perom som označil miesto, kde bývali. Bola to typická tokijská štvrť s linkami metra, križovaná železnicou a sieťou autobusov, ktorá pripomínala zdeformovanú pavučinu. Množstvo kanálov a ciest zase pripomínalo žilky na melónovej kôre.

V deň pohrebu som išiel z Wasedy vlakom. Vystúpil som na jednej z posledných staníc a rozprestrel mapu. Bola mi na nič. Akoby som hľadal na glóbuse. Skončil som tým, že som

si kupoval jeden balíček cigariet za druhým a vypytoval sa na každom kroku.

Bývali v dome s drevenou konštrukciou, ohradenom hnedým plotom. Za bránou sa rozprestierala nenápadná záhrada so zabudnutou keramickou nádobou, v ktorej bolo asi pol metra dažďovej vody. Zem bola tmavá a vlhká.

Odišla z domu v šestnástich. To bol asi dôvod, prečo bol pohreb taký tichý. Väčšina prítomných boli starší príbuzní. Obrad viedol nejaký muž – možno jej starší brat alebo švager. Mohol mať tak okolo tridsať.

Jej otec, drobný päťdesiatnik, mal na znak smútku uviazanú okolo ramena čiernu stužku. Stál pri vchode a ani sa nepohol. Výrazom mi pripomínal cestu, ktorú práve zmyla prieťahom mračien.

Pri odchode som sa uklonil. On tiež, bez slova.

Prvýkrát som ju stretol na jeseň v šesťdesiatom deviatom, keď ja som mal dvadsať a ona sedemnášť. V blízkosti univerzity bola malá kaviareň, kde som sa často s priateľmi stretával. Nebola ničím zvláštna. Ponúkala hard rock a zlú kávu.

Sedela vždy na tom istom mieste, s laktami na stole, a čítala. S okuliarmi, ktoré pripomínali strojček na zuby, a s tými chudými rukami pôsobila milým dojmom. Jej káva bola vždy studená a popolník plný ohorkov. Jediná vec, ktorá sa menila, bola kniha. Raz to bol Mickey Spillane, potom Kenzaburo Oe, inokedy zasa zbierka básní Allena Ginsberga. Vôbec jej nezáležalo na tom, čo čítala, len aby to bola nejaká kniha. Knihy jej požičiavali študenti, ktorí sa ustavične premávali dnu a von. Čítala spôsobom, ako keby jedla kukuricu – od začiatku až po úplný koniec. V tom čase boli ľudia ochotní požičiavať knihy len tak, a preto nikdy netrpela ich nedostatkom.

Boli to časy The Doors, Rolling Stones, The Byrds, Deep Purple a Moody Blues. Ovzdušie bolo čímisi nabité. Už len chýbalo, aby do toho celého niekto kopol a všetko by sa zrútilo.

Popíjali sme lacnú whisky, milovali sa, donekonečna sa rozprávali a vymieňali sme si knihy. Zatiaľ sa opona so škriptom sťahovala za týmito nepodarenými šesťdesiatymi rokmi.

Jej meno som zabudol. Mohol by som sa pozrieť na oznámenie o úmrtí, ale aký by to malo teraz zmysel. Jej meno si nepamätám. Nepamätám.

Keby som sa stretol s priateľmi z tých čias a náhodou by sa uprostred rozhovoru zvrtna reč na ňu, nikto by si na jej meno nespomenul. To dievča, ktoré spalo s každým, ako sa asi volala, ja som s ňou tiež veľakrát spal, ale na meno si nespomínam, čo s ňou teraz je? Bolo by zvláštne sa s ňou tak náhodne stretnúť na ulici. Mohla by sa volať Tá, ktorá spala s kadekým. Áno, to je jej meno.

Prirodzene, keď sa to vezme prísne, nespala s hocikým. Mala svoje kritériá.

Iba keď sa na to pozrieme povrchné, môžeme tvrdiť, že spala s každým. Raz, z čírej zvedavosti, som sa jej na tieto kritériá spýtal.

„Hmmm,“ premýšľala asi tak pol minúty. „Samozrejme, že nespím s hocikým, niekedy naozaj nemôžem. V podstate však chcem spoznať čo najviac ľudí. A možno mi to pomáha uvedomiť si, kto vlastne som.“

„Tak, že spíš s niekým?“

„Hm.“

Bol som v rozpakoch.

„A pomohlo ti to niečomu porozumieť?“

„Trochu,“ povedala.

Od zimy šesťdesiateho deviateho do leta 1970 som ju vôbec nevidel. Škola bola striedavo zavretá alebo v štrajku, a tiež som prechádzal osobnou krízou.

Keď som navštívil kaviareň na jeseň v sedemdesiatom, klientela bola vymenená a jej tvár bola jediná, ktorú som po-

znal. Hrali tam hard rock ako predtým, ale v ovzduší už chýbala tá iskra. Len ona a tá zlá káva ostali nezmenené. Sadol som si na stoličku oproti nej a popíjajúc kávu sme sa rozprávali o starých známych.

Väčšina z nich zo školy odišla, jeden spáchal samovraždu, jeden zmizol bez stopy. Rozhovor na tento štýl.

„Čo si robil minulý rok?“ spýtala sa ma.

„Všetko možné,“ povedal som.

„Zmúdreli si?“

„Trochu.“

V ten večer som sa s ňou vyspal po prvý raz.

Takmer nič o nej neviem. To málo, čo o nej viem, mi povedal niekto iný alebo možno ona, keď sme boli spolu v posteli. Počas prvého roku na strednej škole sa s otcom veľmi pohádala, utiekla z domu a neskôr odišla aj zo školy. Som si istý, že takto znie ten príbeh. Nikto nevedel, čím sa živí a kde býva.

Celý deň sedela v tej rockovej kaviarni, pila jednu kávu za druhou, fajčila cigaretu za cigaretou a čakala na niekoho, kto jej tú kávu a cigarety zaplatí. V tom čase to boli pre nás drobné. S tým, kto jej zaplatil účet, neskôr zvyčajne skončila v posteli.

To bolo všetko, čo som o nej vedel.

Od jesene toho roka do nasledujúcej jari ma týždenne raz, vždy v utorok večer, prišla navštíviť do môjho bytu za Mitakou. Zjedla hocičo, čo som navaril, naplnila moje popolníky a milovali sme sa za vrieskania rockového programu na stanici FEN. V stredu ráno, potom ako sme sa zobudili, sme sa prešli cez lesík do areálu univerzity a najedli sa v jedálni. Poobede sme si dali slabú kávu, a keď bolo pekné počasie, tak sme sa natiahli na školskom trávniku a hľadeli na oblohu.

Náš stredajší piknik, tak to volala.

„Vždy keď sem príde, mám dojem, že sme na skutočnom pikniku.“

„Skutočný piknik?“

„Hm, všade naokolo je tráva, všetci vyzerajú šťastní...“

Sadla si na trávku a neúspešne škrtla niekoľkými zápalkami, kým si zapálila cigaretu.

„Slnko vylezie vysoko na oblohu, potom sa pohne smerom nadol, ľudia prichádzajú a odchádzajú. Čas plynie tempom, akým sa hýbe vzduch. To je ako na pikniku, nie?“

V tom čase som mal 21, len niekoľko týždňov mi chýbalo do 22 rokov. Koniec štúdia bol ešte ďaleko a ja som ani nemal dôvod odísť zo školy. Niekoľko mesiacov som stagnoval uprostred zvláštnej a zúfalej situácie, neschopný urobiť krok nejakým novým smerom.

Mal som dojem, že svet naokolo je v pohybe, len ja som ten, kto sa zastavil. Na jeseň v sedemdesiatom sa mi všetko zdalo pochmúrne, zo všetkého sa mi vytrácala farba. Slnko, vôňa trávy, kvapkanie dažďa, všetko mi išlo na nervy.

Koľkokrát sa mi snívало, že sa veziem nočným vlakom? Stále ten istý sen. Nočný spoj zapáchajúci dymom z cigariet a záchodmi. Vlak plný ľudí, že sa niet kam pohnúť. Sedadlá s flakmi po vývratkoch. Keď už to nemôžem vydržať, vstávam zo svojho miesta a vystupujem na nejakej stanici. Je uprostred ničoho, bez jediného svetla nejakého obydľia. Žiadny výpravca. Nie sú tam ani hodiny, ani cestovný poriadok. Nič. Asi takýto sen.

Keď som s ňou chodil, niekoľkokrát som jej ublížil. Dnes si už dobre nepamätám, ako som jej ubližoval. Alebo som skôr ubližoval sebe? Vôbec jej to však neprekážalo. Mám dojem, že sa jej to dokonca páčilo. Neviem prečo. Nechcela odo mňa, aby som sa k nej správal láskavo. Keď sa nad tým zamyslím, mám taký zvláštny pocit.

Aj dnes si veľmi dobre pamätám na to zvláštne popoludnie 25. novembra 1970. Vďaka listom ginka, ktoré sa po silnom daždi ocitli na zemi, chodníky pripomínali vyschnuté dno

rieky, nasiaknuté žltou farbou. S rukami vo vreckách sme si vyšli na prechádzku. Všade bolo ticho. Iba listy šuchotali pod našimi topánkami, a občas sa ozval ostrý vreskot vtákov.

„Čím sa teraz zaoberáš?“ nečakane sa ma spýtala.

„V podstate ničím,“ odpovedal som.

Vykročila, sadla si na kraj cesty a potiahla z cigarety. Sadol som si vedľa nej.

„Stále sa ti snívajú tie zlé sny?“

„Často mávam zlé sny. Sníva sa mi o automate, ktorý mi nevráti drobné.“

Zasmiala sa, položila svoju dlaň na moje koleno, ale vzápätí ju aj odtiahla.

„Nechceš o tom hovoriť, však?“

„Ani nie, neviem, ako by som to povedal.“

Nedofajčenú cigaretu hodila na zem a teniskou ju dôsledne zašliapla. „Nedokážeš sa prinútiť povedať to, čo by si veľmi chcel. To máš na mysli?“

„Neviem,“ odpovedal som.

Dva vtáky, trepotajúc krídlami, vzlietli k bezoblačnej oblohe, ktorá ich bez stopy pohltila. Sledovali sme ich zrakom, až kým nezmizli. Potom konárikom nakreslila na zem niekoľko nedefinovateľných postáv.

„Niekedy ma prepadne smútok, keď s tebou spím.“

„Je mi to ľúto,“ povedal som.

„Nemôžeš za to. Nie je to preto, že by si rozmýšľal nad nejakou inou ženou. Vlastne, nič by sa tým nezmenilo. Len, ja...“
vtom zmlkla a nakreslila tri rovné čiary. „Ja neviem.“

„Nemám v úmysle sa pred tebou uzatvárať,“ dodal som po chvíli. „Neviem, čo sa to so mnou deje. Robím všetko preto, aby som to zistil. Nechcem na niečo klásť prehnaný dôraz, alebo tvrdiť, že niečo existuje, ak to tak nie je. Chvíľu to potrvá.“

„Ako dlho?“

Potriasol som hlavou. „Neviem. Možno rok, možno desať rokov.“

Zahodila konárik na zem, vstala a oprášila si z kabáta trávku. „Desať rokov? To znie ako večnosť, nemyslíš?“

„Hm,“ pritakal som.

Prešli sme sa lesom k areálu školy, sadli si do študentskej haly a pochutnali si na párkoch v rožku. Boli dve hodiny popoludní a na televíznej obrazovke blikala tvár Jukia Mišimu. Niečo bolo so zvukom a len ťažko sme rozumeli, čo hovoril, ale aj tak nám to bolo jedno. Keď sme zjedli párky v rožku, dali sme si kávu. Jeden študent sa postavil na stoličku a pokúsil sa zvuk napraviť, no nakoniec to vzdal a odišiel.

„Chcem ťa,“ povedal som.

„Dobre,“ odpovedala a usmiala sa.

Ruky sme si strčili do vreciek a pomaly sme sa vybrali späť k bytu.

Keď som sa zobudil, našiel som ju potichu plakať. Jej krehké rameno sa triaslo pod prikrývkou. Zapol som ohrievač a pozrel sa na hodiny. Dve hodiny nad ránom. Uprostred oblohy žiaril biely mesiac.

Počkal som, kým sa upokojí, a postavil som na čaj. Jedno vrecko čaju pre oboch. Čaj bez cukru, bez citróna, bez mlieka, len šálka horúceho čaju. Zapálil som dve cigarety a jednu jej podal. Vdýchla dym, potom ho vydýchla, trikrát za sebou, napokon sa rozkašľala.

„Chcel si ma niekedy zabiť?“ spýtala sa.

„Teba?“

„Áno.“

„Prečo sa ma to pýtaš?“

S cigaretou v ústach si prstom poškrabala viečko.

„Len tak.“

„Nie, nikdy,“ povedal som.

„Naozaj?“

„Naozaj. Prečo by som ťa mal chcieť zabiť?“

„Hm,“ váhavo prikývla. „Len mi tak napadlo, že by ani ne-
bolo zlé, keby ma niekto zabil. Vtedy, keď tvrdo spím.“

„Obávam sa, že nie som nijaký zabijak.“

„Fakt?“

„Myslím si to.“

Zasmiala sa, zahasila cigaretu, dopila čaj a znova si zapálila.

„Dožijem sa dvadsaťpäťky,“ povedala, „potom zomriem.“

V júli 1978 bola mŕtva. Mala dvadsaťšesť.

Časť druhá
JÚL 1978

1.

O šestnástich krokoch

Počkal som, kým sa dvere výťahu s piskotom stlačeného vzduchu za mojím chrbtom zatvorila, a privrel som oči. Takto sústredený som prešiel šestnásť krokov k svojmu bytu. Šestnásť krokov so zatvorenými očami, ani viac, ani menej. V hlave som to mal vďaka whisky vygumované a ústa mi páchli od cigariet.

Nech som akokoľvek opitý, tých šestnásť krokov som schopný odkráčať po rovnnej čiare. Je to výsledok síce dlhoročného, ale nezmyselného osobného úsilia. Keď som opitý, narovnam chrbát, zdvihnem hlavu a zhlboka sa nadýchnem ranného vzduchu zmiešaného so smradom v betónovej chodbe. Potom privriem oči a cez oblak zápachu whisky prejdem tých šestnásť krokov.

V rozsahu tých šestnástich krokov si zaslúžim titul „Najnonšalantnejší zo všetkých opilcov“. Jednoduchá vec. Človek si len musí priznať skutočnosť, že je opitý.

Žiadne ak... ale... len... predsa... Iba jednoducho: „Som opitý.“

Len takto sa stanem najnonšalantnejším opilcom. Ten, kto vstáva ráno ako prvý a je zároveň posledným vagónom, ktorý vchádza do stanice, ako sa spieva v tej piesni.

Päť, šesť, sedem...

Pri ôsmom kroku som sa zastavil, otvoril oči a zhlboka sa nadýchol. Jemne mi zaškrípalo v ušiach. Pripomínalo to hvízdanie vetra od mora, prefukujúceho cez hrdzavú železnú sieť. Tak mi napadlo, že uplynulo veľa času odvtedy, čo som bol pri mori naposledy.

24. júl, ráno, 6:30. Ideálne obdobie, ideálny čas na návštevu pláže. Pláž nie je ešte zašpinená ľuďmi. Breh je pokrytý vtáčimi stopami, pripomínajúcimi vetrom zaviate opadané ihličie.

More?

Znova som sa pohol. Zabudni naň. Už dávno patrí minulosť.

Pri šestnástom kroku som sa zastavil, otvoril oči a ako vždy, stál som presne pred kľučkou. Vybral som zo schránky včerašie i dnešné noviny, dve obálky a vopchal som si ich pod pazuchu. Potom som z labyrintu vrecka vylovil kľúče, vzal ich do ruky a oprel si čelo o chladné kovové dvere. Kde-si za ušami som počul cvaknutie. Telo som mal nasiaknuté alkoholom ako chumáč bavlny. Len horko-ťažko som si uvedomoval svet okolo seba.

Úžasné.

Vošiel som dverami otvorenými z jednej tretiny a zatvoril ich za sebou. Vo vchode bolo mŕtve ticho. Tichšie, ako zvyčajne bývalo.

Vtedy som si všimol červené topánky, ktoré som už predtým videl. Boli vtesnané medzi zablatené tenisky a pár lacných plážových šľapiek. Vyzerali ako zabudnutý vianočný darček. Vznášalo sa nad nimi ticho, jemné ako prach.

Ležala na kuchynskom stole. Čelo mala položené na rukách. Profil jej zakrývali rovné čierne vlasy. Pod nimi bolo vidno jej biely, neopálený krk. V otvore rukáva šiat, ktoré som doposiaľ nevidel, som si všimol ramienko podprsenky.

Kým som si vyzliekal kabát, dával dole čiernu viazanku a hodinky, ona sa ani nepohla. Hľadiac na jej chrbát som sa preniesol do spomienok z čias predtým, ako som ju stretol.

„Čo teda,“ povedal som, ale vôbec to neznalo ako môj hlas. Bol to hlas, ktorý sa ozýval zďiaľky.

Neodpovedala, ale ani som to neočakával.

Pôsobila dojomom, že spí, plače, alebo že je mŕtva.

Sadol som si oproti nej a pretrel si oči končekmi prstov. Krátky jasný slnečný lúč rozdeľoval stôl na polovicu. Ja som

sa ocitol vo svetle, ona ostala v bezfarebnom tieni. Na stole bol zoschnutý muškát v kvetináči. Vonku niekto polieval cestu. Bolo počuť zvuk vody dopadajúcej na cestu a cítiť vôňu polievaného asfaltu.

„Dáš si kávu?“

Žiadna odpoveď.

Keď som videl, že neodpovedá, vstal som, zomlel kávu pre dvoch a zapol rádio. Len čo bola káva zomletá, dostal som chuť na ľadový čaj. Vždy si veci rozmyslím neskôr. V rádiu hrali jednu bezstarostnú skladbu za druhou. Ako som ich počúval, uvedomil som si, že svet sa za posledných desať rokov vôbec nezmenil. Iba speváci a názvy skladieb sa menia. A môj vek.

Keď voda zovrela, vypol som plyn, počkal tridsať sekúnd a zalial kávu. Zomletá káva pomaly nasiakla do seba toľko vody, koľko len mohla, a izba sa naplnila teplou vôňou. Vonku už spievali cikády.

„Si tu od včera večera?“ spýtal som sa s čajníkom v ruke. Vlasy na stole prikývli na súhlas.

„Celý ten čas si tu čakala?“

Nič na to nepovedala.

Vďaka silnému slnku a pare z čajníka začínalo byť v izbe vlhko. Zatvoril som okno, zapol klimatizáciu a položil dve šálky s kávou na stôl.

„Daj si,“ povedal som. Môj hlas začínal nadobúdať pôvodnú podobu.

Ticho.

„Mala by si si dať.“

Trvalo tridsať sekúnd, kým pomaly zdvihla hlavu zo stola, nezaujato sa dívala na zoschnutý muškát v kvetináči. Na lícach mala prilepených niekoľko zvlhnutých pramienkov vlasov. Jej aura bola nasiaknutá vlhkosťou.

„Nevšímaj si ma,“ povedala. „Nechcela som plakať.“

Podal som jej škatuľu papierových vreckoviek. Potichu si vyfúkala nos a rukou si odhrnula vlasy z líc.